

P R O G R A M M A
P O E Z I E

AVOND

IN

SPREEK-EN
GEBARENTAAL

HANDTHEATER

MET: JEAN COUPRIE, WIM EMMERIK, JOHN VAN GELDER, GERT-JAN DE KLEER
IN SAMENWERKING MET:

ERNST VAN ALTENA

P R O G R A M M A

Poëzie in spreek- en gebarentaal

lezing door:

TONY BLOEM (STICHTING VI-TAAL)

Gedichten van het Handtheater	<i>Vrouw uit India</i> <i>Circus</i> <i>Rosse buurt</i> <i>Tramlijn Begeerte</i> <i>Achter glas</i> <i>Yin-Yang</i> <i>Kringloop</i> <i>De Sirene</i>	JOHN VAN GELDER JEAN COUPRIE WIM EMMERIK GERT-JAN DE KLEER JOHN VAN GELDER WIM EMMERIK GERT-JAN DE KLEER GERT-JAN DE KLEER
vertaling: ERNST VAN ALTENA		

P A U Z E

Gedichten van Ernst van Altena	<i>Oase</i> <i>Rondeel op ruitverkaveling</i> <i>De Burgervader</i> <i>Natuurbescherming</i> <i>Het Kamerlid</i> <i>Rondeel op de IJmond</i> <i>Mijn vlakke land</i>	WIM EMMERIK JOHN VAN GELDER GERT-JAN DE KLEER JEAN COUPRIE WIM EMMERIK JOHN VAN GELDER JEAN COUPRIE
vertaling: HET HANDTHEATER		

POEZIE IN SPREEK- EN GEBARENTAAL

Een lezing door TONY BLOEM (STICHTING VI-TAAL)

Welkom bij deze literaire ontmoeting, die is georganiseerd door het Handtheater in samenwerking met theater de Balie.

Laat ik me even voorstellen: ik ben Tony Bloem en ik werk bij Vi-taal.

Vi-taal is een ontwerpbureau voor visuele communicatie, gespecialiseerd in de visuele presentatie van de Nederlandse Gebarentaal

De doelstelling van Vi-taal is een bijdrage te leveren aan de strijd voor acceptatie van de Nederlandse Gebarentaal door materialen te ontwikkelen die de Nederlandse Gebarentaal visueel presenteren en te werken aan projecten, waarin de Nederlandse Gebarentaal centraal staat. Aan deze literaire ontmoeting nemen verder deel Ernst van Altena, dichter en vertaler, en de spelers van het Handtheater.

Stichting Handtheater is een collectief van dove acteurs, die produkties maken in Nederlandse Gebarentaal en workshops geven in Nederlandse Gebarentaal en non-verbale communicatie. U zult vandaag gedichten zien declameren door Jean Couprie, Wim Emmerik, John van Gelder en Gert-Jan de Kleer. Vorig jaar is er een cyclus geweest van poëzie in spreek- en gebarentaal, georganiseerd door Vi-taal, Handtheater en literair theater Branouf. Aan deze cyclus deed ook Ernst van Aliena mee en verder Simon Vinkenoog en Neeltje Maria Min.

Dit project wordt ten dele mogelijk gemaakt door het Anjerfonds Amsterdam en de Stichting Schrijvers, School en Samenleving.

Ik wil beginnen met u iets te vertellen over gebarentalen. Gebarentalen zijn de natuurlijke talen van doven. Met doven bedoel ik niet slechthorenden en ook niet plots-doven.

Gebarentaal is de natuurlijke taal van mensen die doof zijn geboren of voor het derde levensjaar doof zijn geworden.

In Nederland zijn 210.000 doven en slechthorenden. Van hen zijn 12.000 doof geboren of doof geworden voor het derde levensjaar.

MISVERSTANDEN

Gebarentalen zijn niet internationaal.

Veel mensen denken dat gebarentalen internationaal zijn. Gebarentalen zijn echter, net als spreektaalen, gebonden aan plaatselijke culturen.

In Canada bijvoorbeeld zijn vier gebarentalen (Engels, Frans, Amerikaans, Eskimo).

Gebaren verschillen dus per land, streek of plaatselijke cultuur.

Bijvoorbeeld het gebaar voor WATER. De Toearegs, die bij de evenaar wonen in de woestijn, hebben gebrek aan water. Water wordt bij hen alleen gebruikt om te drinken. Het gebaar voor WATER wordt bij de Toearegs dan ook zo gemaakt (van de hand een kommetje maken, waar je uit drinkt). In Frankrijk maakt men het gebaar voor WATER zo: (de wijsvinger krommen, zodat deze de vorm krijgt van een kraantje). In Frankrijk zijn overal in dorpen kraantjes te vinden, waar iedereen gebruik van kan maken. Om te drinken maar ook om water te halen voor andere doeleinden. Nederland kent een overvloed van water. Overal is water om ons heen. Nederlanders gebruiken het water uit de kraan zelfs om te douchen, hun auto te wassen en de straat te schrobben. Die overvloed is ook te zien aan het Nederlandse gebaar voor WATER, namelijk met de vlakke hand (palm naar beneden gericht) een golvende beweging maken. In sommige landen zijn verschillende gebaren-dialecten. Ook Nederland kent gebaren-dialecten. Deze zijn ontstaan rondom de vijf dovenscholen en -instituten, in Rotterdam, Amsterdam, Groningen, Voorburg en Sint-Michiëlsgestel. Het gebaar voor verhuizen is in de meeste regio's zo: (alsof je met twee handen iets verplaatst). In Amsterdam is een ander gebaar: (hijsen met een touw). U ziet dus dat gebarentalen worden beïnvloed door de plaatselijke culturen.

Gebarentalen zijn dus niet internationaal.

Maar hoe komt het dat doven over de hele wereld elkaar toch snel begrijpen?

Dat komt door de iconische aspecten van gebarentalen.

Bij iconische gebaren bestaat er een relatie tussen de werkelijke vorm van een voorwerp, dier of handeling en het gebaar.

Bijvoorbeeld: FIETSEN, AUTORIJDEN, DRINKEN, BOOT en HUIS.

Overigens is maar een derde deel van de gebarenschat iconisch. De overige gebaren zijn arbitrair, dat wil zeggen: er is geen relatie tussen het gebaar en het werkelijke voorwerp. Gebarentalen hebben ook een aantal dezelfde grammaticale eigenschappen:

-het gebruik van 'classifiers' dat zijn zogenaamde voornaamwoordelijke gebaren, zoals persoonlijke voornaamwoorden, hij, zij.

Bijvoorbeeld:

* de I-classifier om personen weer te geven, zoals in ONTMOETEN

* de duim-classifier om personen weer te geven, zoals in SCHEIDEN en VOLGEN.

* de B-classifier, zoals in AUTO en BOOM.

- het gebruik van 'lokalisatie', dat is het plaatsen van dieren, dingen, mensen, gebeurtenissen, gedachtengangen enz. in de gebarenruimte voor het lichaam. Ik kom daar later op terug.

Gebarentaal is geen pantomime.

Bij pantomime wordt het hele lichaam gebruikt. In gebarentalen alleen de gebarenruimte vanaf het middel.

Met pantomime kunnen geen gebeurtenissen uit het verleden of in de toekomst worden verteld en met gebarentalen kan dat wel.

Pantomime heeft geen vaste regels. Gebarentalen hebben vaste grammaticale regels.

Bijvoorbeeld:

Pantomime: in een auto rijden, remmen, stoppen, uitstappen, om de auto heen lopen, kofferbak openen, koffers eruit halen en weglopen.

Nu hetzelfde in Nederlandse Gebarentaal.

Gebarentaal is niet hetzelfde als lichaamstaal.

Ieder mens heeft lichaamstaal. De één expressiever dan de ander.

Bijvoorbeeld: zwaaien, waarom, schouders ophalen.

Ook dove mensen hebben lichaamstaal, maar dat is geen onderdeel van de gebarentaal.

Gebarentalen zijn niet makkelijker dan gesproken talen.

Een gebarentaal leren kost evenveel inspanning als het leren van een buitenlandse taal. In gebarentalen komen wel algemeen bekende gebaren voor, zoals eten, drinken, slapen, geld, stop. Maar die algemeen bekende gebaren zijn maar een klein onderdeel van de gebarentaal.

De meeste gebaren zijn moeilijk te onthouden, die moet je leren.

Bijvoorbeeld: vakantie, leren, doen, Zweden, computer.

Ook in gebarentalen bestaan gebaren voor abstracties, zoals filosofie, communicatie, theorie, integratie, frustratie.

Gebarentaal is niet hetzelfde als vingerspellen.

Vingerspelling is het spellen van de letters van het alfabet met de vingers. Bijvoorbeeld: K O F F I E. Maar voor koffie bestaat ook een gebaar: (alsof je koffie maalt met een koffiemolen). Vingerspellen wordt gebruikt voor nieuwe woorden, woorden waarvoor nog geen gebaar bestaat en voor eigennamen.

Gebarentaal is niet hetzelfde als een gebaarsysteem.

Een gebaarsysteem, zoals Nederlands ondersteund met gebaren, volgt de structuur van de Nederlandse zin en ondersteunt die hier en daar met een gebaar.

Een gebaarsysteem ziet u wel op de televisie, onder in beeld. De tolk spreekt de Nederlandse zin duidelijk uit en maakt daar gebaren bij. Gebarentalen hebben echter een eigen zinsstructuur.

WAT IS GEBARENTAAL?

Ik heb verteld wat gebarentaal niet is, maar wat is gebarentaal wel? Gebarentalen zijn visuele talen met een eigen lexicon (gebarenschat) en grammatica.

De onderdelen van een gebaar

Uit taalkundig onderzoek is gebleken, dat een gebaar is opgebouwd uit een aantal kleinere elementen:

- plaats (bij hoofd, hart, borst)
- handvorm (A, B, C, snavelhand)
- richting van palm en vingers (omhoog, omlaag, naar links, naar rechts)
- beweging (draaiend, heen en weer, naar links)
- non-manuele component (gezichtsexpressie, mondbeeld)

Bijvoorbeeld: de gebaren voor LEREN, WONEN, ONSCHULDIG en THUIS hebben dezelfde handvorm (een T-hand), maar een andere plaats, andere richting van palm en vingers en een andere beweging.

Ruimtegebruik of lokalisatie.

Ruimtegebruik is een belangrijk kenmerk van gebarentalen.

Lokalisatie is het plaatsen van denkbeeldige personen, dieren, dingen, gebeurtenissen, gedachtengangen enz. in de gebarenruimte voor het lichaam. Die ruimte wordt bepaald door de lengte van je armen. De grootte van de gebarenruimte wordt ook bepaald door de situatie (in de tram,

dicht op elkaar of bij een lezing voor een grote zaal).

Verlegen mensen gebruiken ook kleinere gebaren dan extraverte personen. Door lokalisatie is het mogelijk met elkaar van gedachten te wisselen over alles en iedereen.

Lokalisatie kan iconisch zijn, dat wil zeggen een situatie weergeven, zoals die werkelijk was. Bijvoorbeeld: gisteren bezocht ik mijn vrienden. Els zat links en Theo rechts. Els was kwaad. Ze zei tegen Theo: schenk eens koffie in! Theo deed het niet. Els stond op en liep de kamer uit.

Lokalisatie kan ook arbitrair zijn: het maakt niet uit wie waar een plaats krijgt, als die plaats maar tijdens het gesprek hetzelfde blijft. Bijvoorbeeld. ik houd van Rembrandt, maar ook van Dali. Rembrandt schildert de werkelijkheid. Dali schildert de droom. Zij zijn erg verschillend, maar toch vind ik hen beiden mooi.

WAT IS POEZIE IN GEBARENTAAL?

Poëzie in gebarentaal is een kunstvorm van gebarentaal, zoals geschreven poëzie een kunstvorm is van de verbale taal.

Poëzie in gebarentaal maakt gebruik van de bouwstenen van een gebaar:

- plaats
- handvorm
- richting van palm en vingers
- beweging
- non-manuele component

En poëzie in gebarentaal maakt gebruik van grammaticale eigenschappen:

- lokalisatie
- het gebruik van classifiers.

Net als in geschreven poëzie is ritme belangrijk.

Het gebruik van dezelfde handvorm is ongeveer vergelijkbaar met rijm.

Poëzie in gebarentaal is nieuw.

Er zijn in de wereld maar weinig doven die poëzie maken.

Hoe komt dat?

Gebarentaal is meer dan een eeuw onderdrukt. Sinds een congres van onderwijzers van dovenscholen in 1880 in Milaan, heeft de orale methode in het onderwijs aan doven centraal gestaan, dove kinderen moesten leren spreken en liplezen

Gebaren werden verboden, omdat die de taalontwikkeling zouden remmen. Leren spreken en liplezen zou nodig zijn voor de maatschappelijke integratie.

Nederland heeft een sterke orale traditie

In Zweden bijvoorbeeld is de Zweedse Gebarentaal erkend als tweede landstaal. In Nederland is het nog niet zover. Maar er is de laatste tien jaar wel veel veranderd.

Doven emanciperen en eisen de erkenning van de eigen taal en cultuur

Zij krijgen daarbij de steun van de wetenschap, die gebarentalen al lang als echte talen heeft herkend en erkend.

Op 17 juni 1988 heeft het Europese Parlement de gebarentaal als taal der doven erkend, maar de Nederlandse regering heeft die erkenning nog niet overgenomen.

Poëzie maken eist een bewustzijn van de eigen taal

De onderdrukking van gebarentalen gedurende 100 jaar maakt die bewustwording moeilijk,

Veel doven gebaren vloeiend, maar zijn zich nog niet bewust van hun taal.

Ook voor de spelers van het Handtheater is poëzie in Nederlandse Gebarentaal vrij nieuw, maar zij hebben wel ervaring met het bewust gebruik maken van Nederlandse Gebarentaal als voertaal voor theater.

Ik wens u veel kijkplezier.

Vrouw uit India

JOHN VAN GELDER

Een stip op haar voorhoofd
die mij bewijst:
zij is niet van hier, zij
heeft ver gereisd.

Zij is zo heel anders
dan wij hier, ja
zo vreemd deze vrouwe
uit India.

Haar handen zo geurig
als 'n bloemplantsoen,
die wil je graag ruiken,
mag je dat doen?

Haar handen als dieren:
een slang, een zwaan,
een vis, een vlinder,
een vogel in baan...

Hoe mooi toch haar handen
met eigen taal,
hoe mooi haar gebaren:
een zijden spaal...

Hoe mooi haar gebaren,
vergeef mij dus
dat ik India's vingers
graag kus, kus en kus.

vertaling:

ERNST VAN ALTENA

Circus

JEAN COUPRIE

Het circus heeft z'n tenten opgeslagen,
publiek stroomt toe, vormt voor de poort een rij,
gaat de tribune op en kijkt met grage
ogen de piste in: verwachtend, blij..

Licht en muziek. Een schetterende fanfare.
De spreekstalmeester met zijn hoge hoed
zegt: "hooggeëerd publiek" en gaat verklaren
wat er te zien zal zijn in bonte stoet.

Daar is de clown en 't is een hele malle
pruik, knopneus en een veel te grote strik,
hij flapvoet, om dan op zijn neus te vallen...
't Publiek krijgt van het lachen haast de hik.

Nu wordt het eng: daar zijn de woeste leeuwen,
de leeuwentemmer knallend met z'n zweep..
Ze klauwen naar hem onder grommend schreeuwen,
toch houdt de temmer ze wel in zijn greep.

Dan opent hij zo'n muil met beide handen:
diep uit de rode keel een weeë stank...
Hij steekt z'n hoofd erin, tussen de tanden!
Een daverend applaus oogst hij als dank

Tribunes schudden, dreunen is te horen.
daar zijn de olifanten: slurf aan staart,
met logge poten, grote flappen oren...
Ze worden keurig op een rij geschaard.

Opeens staan ze dan op hun achterpoten,
de slurf omhooggeheven als een staf,
trompetterklanken worden uitgestoten.
Applaus, applaus. Het dreunen sterft weer af.

De piste leeg. Wat zullen we nu krijgen?
O kijk, daarboven, de trapeze zweeft:
radslagen, salto's... een beklemmend zwijgen...
Applaus: de dodensprong is overleefd

De trapezisten laten zich nu vallen
in 't net, rollen erin over hun kop
en stuiteren weer op als kaarseballen
Een buiging.. een ovatie klatert op.

Dat was het dan. 't Publiek komt naar beneden
en dromt naarbuiten in een dikke rij,
't geniet nog na van wat d' artiesten deden,
verspreidt zich... en dan is het weer voorbij.

vertaling:
ERNST VAN ALTENA

Amsterdam, een achtergrachtje,
het is avond, en wat dacht je
huizen, huizen, rijen huizen
stoepjes, trapjes en plavuizen;
ramen, ramen, rijen ramen,
rijen mannen drommen samen;
lampen, lampen, rijen lampen,
rose, rode, paarse lampen;
vrouwen, vrouwen, rijen vrouwen,
dikke, slanke, jonge, oude,
zitten zich er mooi te maken,
lipslick, rouge op de kaken;
kapsels, kapsels, rijen kapsels,
knotjes, opgestoken kapsels,
donker rasta, blonde sluike,
vlechten en ook valse pruiken;
borsten, borsten, rijen borsten,
groot en vol of slappe borsten
appels, peren, hangend, staand,
blank en romig, of getaand;
tepels, tepels, rijen tepels,
rose tepels, bruine tepels,
tepels achter alle ruiten
en ook op de stoepjes buiten;
gleuven, gleuven, rijen gleuven,
wijde gleuven, nauwe sleuven,
gleuven achter alle ruiten,
dichte, maar ook die zich tuiten.
Mannen lopen er te kijken
naar dat pronken en dat prijken,
naar dat ogenknippend lokken,
worden er naartoe getrokken;
tik-tik-tik tegen de ramen,
mannen die zich niet meer schamen,
vragen wat ze moet verdienen,
'kom op, kerel, een paar tieren...'
een gebaar, een enkel woord
en gesloten is 't accoord.
Stijven, stijven, rijen stijven
binnen naar de vrouwenlijven.
na 't naar binnen toe verdwijnen
sluiten alom de gordijnen;
slappen, slappen, rijen slappen
komen weer naar buiten slappen;
één wil weer opnieuw beginnen:
bij een andre vrouw naarbinnen...

Mais oui,
c'est la vie !

Rosse buurt

WIN EMMERIK

vertaling:

ERNST VAN ALTENA

**Tramlijn
Begeerte**

GERT-JAN DE KLEER

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit
Lantarenpalen, bomen in een flits,
regen geselt de ramen fel en bits.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas

Een jongetje in regenjas
fiets buiten op 't trottoir
Het slalomt tussen mensen door
en mist ze op een haar
Stap ik nu uit en speel ik met hem mee...
Ach nee.

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas.

Een vrouw met jack en motorhelm,
als een vestaalse maagd,
bestijgt haar motor en geeft gas,
ronkt weg als zwaar belaagd.
Stap ik nu uit en rij ik met haar mee.
Ach nee.

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas.

Een man met hoed en paraplu
loopt buiten met z'n hond
Het hondje licht z'n pootje op
en snuffelt nog wat rond.
Stap ik nu uit en loop ik met hem mee...
Ach nee.

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit.
Lantarenpalen, bomen in een flits,
regen geselt de ramen fel en bits.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas

vertaling:
ERNST VAN ALTENA

Terwijl ik starend nog te wachten zit,
besef 'k opeens: het einde van de rit

Achter glas
JOHN VAN GELDER

Je komt ter wereld en als kind
wordt je gewiegd, gesust, hemind,
je denkt: zo zal het leven zijn,
van vroeg tot laat een groot festijn,
met achter elke deur
fleur, kleur en bloesemgeur.

Maar ach, helaas, we groeien op,
de spiegel kaatst je puberkop,
je blokt op school met veel sjagrijn;
van vroeg tot laat dezelfde pijn
met achter elke deur
de sleur, de sleur, de sleur.

De school voorbij, dus eindelijk vrij?
Vergeet het, dat is er niet bij
De wekker scheurt je dromen stuk,
ontwakend vind je geen geluk.
Achter de badceldeur
de sleur, de sleur, de sleur.

Weer breekt een nieuwe werkdag aan
met 'n uurtje in de file staan;
de lift omhóóg? Het lijkt maar zo,
zelf blijf je op een laag niveau:
achter je werkplekdeur
wacht weer de sleur, de sleur.

Je bent glasblazer: creatief ?
Het glas is een taai ongerief,
lopende-band-werk en je wordt
gevangene in een retort...

Daar tussen raam en deur
de sleur, de sleur, de sleur

Je krijgt het achter glas benauwd,
moet het dan zó ? Straks ben je oud,
gezapig met pensioen naar huis
en dan het graf: je láátste kruis ?

O brek toch door die deur
van sleur en sleur en sleur !

Nog eenmaal met de lift omlaag
Dat is voor 't laatst, vanaf vandaag
verbreek ik elke strakke band,
ik neem mijn leven zelf ter hand,
dwars door de bultendeur:
fleur, kleur en bloesemgeur !

vertaling:
ERNST VAN ALTENA

Yin - Yang

WIM EMMERIK

De zon komt langzaam, langzaam op,
de aarde draait er onderdoor,
de maan wentelt zich rond de wereld
en duister wordt het, donker... zwart.

Wie ben je nog ?
Wankel het ik,
Chaos in 't hoofd,
Onrust in 't hart.
Het duizelt je
Van zon en maan
en nacht.

Het schommelen van yin en yang
steeds op de wip van 't evenwicht
Die wankel balans hersteld
en 't bonzend, bevend hart bevrijd.

De maan komt op.
De zon gaat langzaam, langzaam neer.

vertaling:
ERNST VAN ALTENA

Kringloop

sonnet

GERT-JAN DE KIPER

De zware boom, geworteld in de aarde,
draagt aan zijn takken nog een laatste blad,
maar najaarsstorm is op het oorlogspad
en blaast met brute kracht door perk en gaarde.

Nooit nog was er een storm die bladeren spaarde,
hang klampt het blad zich vast en wijlt nog wat,
dan dwarrelt het omlaag en valt er plat
op de van regen reeds doorweekte aarde.

Winter met sneeuw en hagel, lentezon,
verteren dat wat eens als blad begon,
als humus wordt het van de aarde deel
en voedt de boom: weer botten knoppen uit
en daar komen dan nieuwe blaadjes uit
die wuiven op de wind, eerst groen, dan geel...

vertaling:

ERNST VAN ALTENA

Sirene

GERT·JAN DE KLEER

't Was mistig in mijn dromen,
alles in mist verdwenen;
maar toen is het licht gekomen,
de horizon verschenen.

Een vrouw zag ik wat later
die uit de nevelflarden
opdook in zongeschaer:
geen mist die mij benarde.

De zon prikte haar stralen
door laatste mistrestanten,
'k zag me een weg afdalen
die kwam van verre kanten.

Warm voelde 'k me, tevreden,
verlost uit al dat grijze,
ik zag langs 't pad beneden
een gevel hoog oprijzen.

Een huis: een raam ging open,
ik zag een vrouw verschijnen:
streng, starend, niet te kopen,
haar ogen in de mijne.

Haar haren gouden stromen,
ik keek op naar haar blikken,
verleid, in diepste dromen;
zij smaalde: je kunt stikken !

Haren wapperend naar buiten,
als vogels zonwaarts zwermend,
kringelend, door niets te stuiten,
zich rond de zon ontfermend.

't Verblindt mijn oog, ik duizel,
ik val, ik word begraven,
ik ga te niet, vergruizel,
weg droom ! Je was geen haven...

vertaling:
ERNST VAN ALTENA

PAUZE

Oase

ERNST VAN ALTENA

Als op de camping 't dagruoer verstomt,
de kleintjes in hun donzen slaapzak dromen,
de uil een loeroog opent in de bomen
en in de stille zomp de roerdomp dompt,

het everzwijn nabij de voerplaats bromt
en juffrouw ree zich waagt tot aan de zomen,
dan is voor ouders 't tijdstip aangekomen
om te genieten van de stille, maar verdomd,

al spoedig zie je dan de lichtbak branden,
een leger stropers trekt naar 't schijnt naar 't bos

en vlak daarna knallen alom de schoten.
het wild vlucht weg voor deze moord'naarshanden;

hoe redeloos maakt het zich uit de poten.
't geweld komt van Veronica of Tros.

vertaling:
WIM EMMERIK

**Rondeel op
ruilverkaveling**

ERNST VAN AITENA

Met tekenhaak en lineaal
werd 't oude landschap doodgeslagen,
de vliet die stroomde tussen kragen
van riet en lis, kabbelt nu kaal.

Het oude karspoor kwam op schaal
voor trekker en voor melktankwagen,
met tekenhaak en lineaal
werd 't oude landschap doodgeslagen

Niet langer ritselt hier de taal
van koolmezen in meidoornhagen,
geen vlier zal hier nog bessen dragen,
hoe efficiënt is 't allemaal.
Met tekenhaak en lineaal
werd 't oude landschap doodgeslagen.

vertaling:
JOHN VAN GELDER

De burgervader

ERNST VAN ALTENA

Achtduizend zielen dansen naar de pijpen
van zijn correcte krijstreeppantalou.
Hij weet nog echt te wuiven van 't balkon
en nog veel beter oppositie dood te krijgen

met z'n sarcasme, licht als 'n bataljon
commando's. Want de raad dient te begrijpen
dat slechts in zijn brein de ideeën rijpen,
dat het college bruinwerkt in zijn zon.

Hij biedt graag een sigaartje op zijn kamer,
een klaartje wil er ook altijd wel in.

Maar dat partijgedoe acht hij te min
om er één Leidse term aan te verspillen.

De raad moet knikken en heeft niets te willen:
hij plet democratie onder zijn hamer.

vertaling:

GERT-JAN DE KLEER

Natuurbescherming

ERNST VAN ALTENA

De rupsband van de tank maalt door de hei,
beklimt een mierenhoop en dendert voort:
hier wordt een samenleving wreed verstoord,
Gullivers laars stampt Lilliput tot brij.

Pompei van een mierenmaatschappij,
democratie in grof geweld gesmoord:
één rode bosmier wankelt nog op 't koord
van 't leven, maar dan is ook dat voorbij.

Wat is dit voor merkwaardige cultuur?
Nu zijn het nog de muizen en de mieren
waarover zich de tanks plettend ontfermen.

Straks treft hun vuurmond ook de hogere dieren,
zo oefenen zij zich in het beschermen
van wat ons na hun spoor rest aan natuur

vertaling.

JEAN COUPRIE

Het kamerlid

ERNST VAN ALTENA

Zijn wereld ligt begrensd op 't Binnenhof,
daar zit hij over zijn dossiers gebogen.
Hoe smal die kamerbankjes, 't is alsof
ze er staan voor mensen zonder ellebogen...

Maar dat is schijn, want ellebogen mogen,
juist daarmee oogst een kamerlid veel lof.
En 't liefst ook nog met kleppen voor de ogen,
hoewel, die ogen worden toch wel dof.

En buiten 't Binnenhof het volle leven,
dat proeft hij soms nog wel op werkbezoek,

of bij een demonstratie om de hoek.
Jawel, soms wordt hij uit zijn kooi eens even

gelucht; en in het kamerrestaurant
eet hij zijn dagelijkse portie krant.

vertaling.

WIM EMMERIK

*Rondeel op de
Ijmond*

ERNST VAN ALTENA

Helblauwe plastic fles waait over 't strand,
wit sterntje kwijnt gekluisterd in de smeer:
vaalblanke vleugel klapwiekt nog een keer,
zwart kraaloog hunkert naar een helpershand.

Bruin zeewier krinkelt op het gore zand,
signaalrood colablik rolt heen en weer,
helblauwe plastic fles waait over 't strand,
wit sterntje kwijnt gekluisterd in de smeer.

Oranje wolken aan de duinenrand,
grauwe fabrieken braken rook en teer,
geel straalt de zon toch op dit alles neer:
helblauwe plastic fles waait over 't strand,
wit sterntje kwijnt gekluisterd in de smeer.

vertaling.

JOHN VAN GELDER

Mijn vlakke land

JACQUES BREL

vertaling

ERNST VAN ALTENA

Wanneer de Noordzee koppig breekt aan hoge duinen
en witte vlokken schuim uiteenslaan op de kruinen,
wanneer de norse vloed beukt aan het zwart basalt
en over dijk en duin de grijze nevel valt,
wanneer bij eb het strand woest is als een woestijn
en natte westenwinden gieren van venijn,
dan vécht mijn land... Mijn vlakke land...

Wanneer de regen daalt op straten, pleinen, perken,
op dak en torenspits van hemelhoge kerken,
die in dit vlakke land de enige bergen zijn,
wanneer onder de wolken mensen dwergen zijn,
wanneer de dagen gaan in domme regelmaat
en bolle oostenwind het land nóg vlakker slaat,
dan wacht mijn land... Mijn vlakke land...

Wanneer de lage lucht vlak over 't water scheert,
wanneer de lage lucht ons nederigheid leert,
wanneer de lage lucht er grijs als ielsteen is,
wanneer de lage lucht er vaal als keileem is,
wanneer de noordenwind de vlakte vierendeelt,
wanneer de noordenwind er onze adem steelt,
dan kraakt mijn land... Mijn vlakke land...

Wanneer de Schelde blinkt in zuidelijke zon
en elke Vlaamse vrouw flaneert in zon-japon,
wanneer de eerste spin z'n lentewebben weeft
of dampende het veld in juli-zonlicht beeft,
wanneer de zuidenwind er schaterert door het graan,
wanneer de zuidenwind er jubelt langs de baan,
dan juicht mijn land... Mijn vlakke land...

vertaling

JEAN COUPRIE

Tolk: Mieke Julien. Produktie : Teja Vossen. Grafische vormgeving : Hilde Salverda.

HANDTHEATER p/a J. van Gelder, Zeeburgerdijk 13, 1093 SK Amsterdam
Telefoon 020 - 6 12 53 35